

Alle foreninger, råd og utvalg

Deres ref.:

Vår ref.: 16/5949

Dato: 23.11.2016

Høring – NOU 2016: 13 Samvittighetsfrihet i arbeidslivet

Arbeids- og sosialdepartementet har sendt *NOU 2016: 13 Samvittighetsfrihet i arbeidslivet* på høring. Samvittighetsutvalget ble oppnevnt i 2015 og bedt om å utrede forhold rundt arbeidstakeres og yrkesutøveres samvittighetsfrihet ved utførelse av arbeidsoppgaver. Utvalget har lagt særlig vekt på etiske og praktiske forhold. Det foreslås ingen konkrete lovendringer, men gis råd om hvordan det praktisk kan legges til rette for at den enkelte kan utføre sitt arbeid på en måte som er i overensstemmelse med egen samvittighet, samtidig som det tas tilstrekkelig hensyn til berørte parter som arbeidsgiver, kollegaer, kunder og pasienter.

Lovregulering

I dag er det adgang til reservasjon ved utførelse av abort, forskning på fostervev og rituell omskjæring. Utvalget anbefaler å beholde lovreguleringen for utførelse av abort. For forskning på fostervev anbefaler utvalget at lovreguleringen tas opp til ny vurdering. Deler av utvalget anbefaler også at det gjøres en ny vurdering av omskjæring, med formål om å vurdere å oppheve lovens reservasjonsadgang til fordel for lokale vurderinger på de aktuelle sykehusene. Utvalget poengterer at det i fremtiden bør gis en reservasjonsrett av samme karakter som den som i dag finnes i abortloven dersom aktiv dødshjelp vedtas som en lovbestemt rettighet.

Samvittighetsvalget fraråder en generell lovfesting av reservasjonsrett i arbeidslivet og anbefaler at lovfesting av reservasjonsrett for spesifikke problemstillinger kun brukes unntaksvis. Når aktuelle og spesielt kontroversielle felt skal lovreguleres i framtiden, anbefaler utvalget at lovgiver samtidig foretar en avveining av de ulike hensynene for og imot reservasjon i det konkrete tilfellet, med utgangspunkt i utvalgets tre hovedkriterier.

Kriterier for vurdering av reservasjonsønsker

Utvalget mener at det bør legges til rette for at samvittighetsfrihet kan ivaretas i arbeidslivet og at god dialog mellom den enkelte arbeidstakeren og arbeidsgiveren, eventuelt i samarbeid med kollegaer og fagforeninger, vil føre til de beste resultatene for alle involverte. Utvalget setter i sine anbefalinger opp tre hovedkriterier i vurderingen av reservasjonsønsker som spesielt tungtveiende. Kriteriene er knyttet til arbeidstakers grad av overbevisning, hvorvidt tredjepart rammes og om reservasjon er gjennomførbart i praksis. Dersom alle kriteriene er oppfylt mener utvalget det bør legges til rette for reservasjon.

Utvalget kommenterer mulighetene for selvstendig næringsdrivende som har kontrakt med offentlige oppdragsgiver, og fastleger spesielt. Utvalget oppfordrer til at myndighetene, ved utforming av slike avtaler, tar stilling til hvorvidt det er mulig å gi et forsvarlig tilbud og samtidig gi anledning til de selvstendig næringsdrivende som har inngått kontrakten å ivareta sin egen samvittighet.

Utvalget mener at dersom samfunnet skal ivareta samvittighetsfriheten i arbeidslivet, må den ivaretas også når en person søker arbeid eller har mistet jobben som følge av en samvittighetskonflikt. I dag vil arbeidstaker som enten har avsluttet sitt arbeidsforhold eller ikke tatt en ny jobb på grunn av samvittighetshensyn få suspendert sine dagpenger fra NAV med 12 uker.

Utvalget anbefaler at det ved vurderingen av hvorvidt en arbeidssøker skal ha rett på dagpenger, bør tas hensyn til samvittighetsgrunner og at det i denne vurderingen er hensiktsmessig å legge de tre kriteriene til grunn for avgjørelsen. Utvalget understreker at det må være en forutsetning at arbeidssøkers innsigelser mot mulige arbeidsforhold ikke er så omfattende at han eller hun ikke framstår som en reell arbeidssøker.

Les mer på Arbeids- og sosialdepartementets sider:

https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--nou-2016-13-samvittighetsfrihet-i-arbeidslivet/id2518465/?utm_source=www.regjeringen.no&utm_medium=epost&utm_campaign=H%C3%B8ringer-02.11.2016

Dersom høringen virker relevant, bes det om at innspill sendes til Legeforeningen innen **20. januar**. Det bes om at innspillene lastes opp direkte på Legeforeningens nettsider.

Høringen finnes på **Legeforeningen.no** under **Legeforeningens politikk – Høringer**

Med hilsen

Den norske legeforening

Sara Underland Mjelva

Helsepolitisk rådgiver